

Отъ нашитѣ гробища на срещния ридъ се гледаха турскитѣ. Мряморни дълги камени, изписани съ златно турско писмо, се бѣлѣха, забучени въ гробоветѣ. И отвждъ покойницитѣ лежеха примирени, освободени отъ земни грижи и суета. Тѣ бѣха изоставени на страна, забравили своитѣ расови различия, своитѣ национални вражди. Богатитѣ бѣха забравили своето материално превъзходство, беднитѣ — своята нищета и слабостъ, силнитѣ — своята властъ, робитѣ своята робия. Гробоветѣ стоеха едни срещу други и се гледаха, занѣмѣли, безмѣлвни, вѣчно готови да си кажатъ нѣщо и все пакъ мълчеха.

До възстанията, справедливо е да кажа, въ Брѣстово турцитѣ се отнасяха добре съ раята. Наистина тѣ бѣха горди, високо държаха своя престижъ на владетели, но почти всѣкога снизходителни къмъ раята. Когато се случеше нѣкой турчинъ да притѣсни българинъ безъ причина, безъ нужда, веднага други турци ще го погледнатъ съ недоволенъ сърдитъ погледъ и ще го нарекатъ едепсизъ — невъзпитанъ! Българи занаятчий работѣха на турци и тѣ имъ плащаха почтено. Турцитѣ си гледаха агалѣка. Земята имъ бѣше достатъчна и богата. Евтини надничари имъ работѣха. Само нѣкои отъ тѣхъ учеха занаяти и то най-лекитѣ: бръснарство, налбантство, теляклѣкъ; или ставаха пждари — на това се предаваха по-беднитѣ.

Баща ми бѣше и дограмаджия и зидаръ — правѣше кжщи. Той най-много работѣше на турцитѣ, та почти всички го познаваха. За щастие не го познаваше само Келешъ Асанъ, който не познаваше сжщо и никого отъ манастирджиитѣ. Инакъ тѣ не биха били тѣй смѣли, не биха рискували тѣй много. Когато ме заведѣше баща ми да си играя край него въ нѣкоя турска кжща, дето щѣше да работи, азъ много се радвахъ. Тамъ всичко бѣше ново за мене. Турчетата — момченца и момиченца — облѣчени въ широки шалвари, стегнати надъ пжпа съ дебелъ ючкуръ, бѣха забавни. Никога азъ не бихъ се решилъ да ги срещна самичкъ нѣкжде, понеже тѣ биеха безъ никаква причина всѣко